

Latvijas Bankas noteikumu projekta "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas neatkarīga ārējā audita veikšanas noteikumi" anotācija

Nosaukums	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas neatkarīga ārējā audita veikšanas noteikumi (turpmāk – Noteikumu projekts)
Dokumenta veids	Latvijas Bankas noteikumi
Izdošanas pamatojums	<p>1. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk – Novēršanas likums) 47. panta otrās daļas 2. punkts.</p> <p>2. Latvijas Bankas likuma pārejas noteikumu 3. punkts.</p>
Mērķis un būtība	<p>Ņemot vērā Latvijas Bankas likuma pārejas noteikumu 3. punktu, kas nosaka, ka Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai izdotie ārējie normatīvie akti, vadlīnijas un ieteikumi piemērojami līdz dienai, kad stājas spēkā attiecīgie Latvijas Bankas ārējie normatīvie akti, vadlīnijas vai ieteikumi, bet ne ilgāk kā līdz 2024. gada 31. decembrim, ir nepieciešams nodrošināt normatīvo regulējumu, kas paredz finanšu tirgus dalībnieku noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas neatkarīga izvērtējuma veikšanas kārtību.</p> <p>Noteikumu projekts aizstās Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2020. gada 1. septembra normatīvos noteikumus Nr. 148 "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas neatkarīga izvērtējuma veikšanas normatīvie noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr. 148).</p> <p>Noteikumu projekts saturiski ir līdzīgs Noteikumiem Nr. 148, tomēr tajā ir šādas būtiskas izmaiņas:</p> <p>1) noteikts ilgāks periods, kurā finanšu tirgus dalībniekiem jāveic iekšējās kontroles sistēmas neatkarīgs ārējais audits (turpmāk – audits). Šis periods identiski kā Noteikumos Nr. 148 ir atkarīgs no finanšu tirgus dalībniekam piemītošā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas riska (turpmāk – NILLTPF risks) līmeņa, paredzot auditu veikt ar šādu regularitāti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - finanšu tirgus dalībnieks, kam piemīt zems NILLTPF risks, – reizi piecos gados (iepriekš – reizi četros gados); - finanšu tirgus dalībnieks, kam piemīt vidēji zems NILLTPF risks, – reizi četros gados (iepriekš – reizi trijos gados);

	<p>- finanšu tirgus dalībnieks, kam piemīt vidēji augsts NILLTPF risks, – reizi trijos gados (iepriekš – reizi 18 mēnešos);</p> <p>- finanšu tirgus dalībnieks, kam piemīt augsts NILLTPF risks, – reizi divos gados (iepriekš – reizi 18 mēnešos);</p> <p>2) mainīts to subjektu tvērums, uz kuriem attiecas Noteikumu projekts, – Noteikumi Nr. 148 paredzēja, ka tie attiecas uz kredītiestādēm, licencētām maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm un dalībvalstu un trešo valstu kredītiestāžu un licencētu maksājumu un elektroniskās naudas iestāžu filiālēm Latvijas Republikā, savukārt Noteikumu projektā ietverta atsauce uz Novēršanas likuma 7. panta pirmās daļas 10. punktā uzskaitītajiem subjektiem. Šādas izmaiņas ir veiktas, jo tiek plānoti grozījumi minētajā Novēršanas likuma punktā, papildinot to ar ieguldījumu brokeru sabiedrībām. Tādējādi tiek novērsta eventuālā nepieciešamība grozīt Noteikumu projektu Novēršanas likuma izmaiņu gadījumā;</p> <p>3) no audita tvēruma ir izslēgta prasība vērtēt savstarpēji saistītu klientu grupu identifikācijas un dokumentēšanas prasību izpildi atbilstoši noteikumiem, kas nosaka klienta padziļinātu izpēti, jo, izdodot Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2021. gada 12. janvāra normatīvo noteikumu Nr. 5 "Klientu izpētes, klientu padziļinātās izpētes un riska skaitliskā novērtējuma sistēmas izveides un informācijas tehnoloģiju prasību normatīvie noteikumi" vietā attiecīgus Latvijas Bankas noteikumus, šo prasību paredzēts atcelt.</p> <p>Ņemot vērā, ka Latvijas Republikas Saeimā 2024. gada 19. septembrī trešajā lasījumā ir apstiprināti grozījumi Novēršanas likuma 47. panta otrās daļas 2. punktā*, kas paredzēs vairs nevis Latvijas Bankas pienākumu, bet gan tiesības izdot noteikumus, Noteikumu projekts paredz regulējumu tikai daļā no Novēršanas likuma 47. panta otrās daļas 2. punktā ietvertā deleģējuma, jo plašāka regulējuma, tai skaitā par iekšējo auditu, noteikšana Latvijas Bankas ieskatā nav lietderīga.</p>
Leģitīmais mērķis	<p>Noteikumu projekta leģitīmais mērķis ir citu personu tiesību aizsardzība un sabiedrības labklājības nodrošināšana.</p> <p>Noteikumu projekts nepieciešams, lai Latvijas Banka atbilstoši Latvijas Bankas likuma 48. panta pirmajai daļai īstenotu finanšu tirgus dalībnieku uzraudzību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā. Nosakot finanšu tirgus dalībniekiem prasības, kā arī pienākumu veikt iekšējās kontroles sistēmas neatkarīgas ārējā audita pārbaudes nolūkā pārliecināties, vai un kā tiek nodrošināta atbilstība,</p>

* Likumprojekts Nr. 586/Lp14.

	<p>Latvijas Banka nodrošina tai Latvijas Bankas likumā noteikto pienākumu – veicināt ieguldītāju un noguldītāju interešu aizsardzību un finanšu tirgus ilgtspējīgu attīstību un stabilitāti – izpildi.</p>
Samērīgums	<p>Atbilstošākais veids, kā noteikt vienotas prasības, kuras nodrošina Novēršanas likumā noteikto prasību izpildi, ir izdot visiem Latvijas Bankas uzraugāmajiem finanšu tirgus dalībniekiem saistošus noteikumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, nosakot vienotas prasības iekšējās kontroles sistēmas izvērtēšanai, vienlaikus to regularitāti paredzot atbilstoši finanšu tirgus dalībniekam piemītošajam riskam.</p> <p>Noteikumu projekts kopumā un tajā ietvertās tiesību normas atbilst samērīguma principam, jo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pirmkārt, ar Noteikumu projektu un tajā ietvertajām prasībām tiek sasniegts leģitīmais mērķis (citu personu tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība); - otrkārt, nav tādu alternatīvu līdzekļu, kas sasniegtu leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē; - treškārt, labums, ko iegūs sabiedrība, būs lielāks par Noteikumu projektā ietverto prasību radītajām negatīvajām sekām. <p>Noteikumu projekts uzlabo prasību uztveramību, kā arī nodrošina to, ka Latvijas Banka var īstenot finanšu tirgus dalībnieku uzraudzību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas jomā. Šā mērķa sasniegšanai nav alternatīvu līdzekļu, jo Novēršanas likums paredz tiešu deleģējumu Latvijas Bankai noteikt prasības attiecīgajās jomās, ko var īstenot, izdodot noteikumus.</p> <p>Atbilstošākais veids, kā noteikt finanšu tirgus dalībniekiem vienotas un saistošas prasības, ir izdot tiem saistošus noteikumus. Citas alternatīvas jautājuma noregulēšanai un vienotu prasību noteikšanai nebūtu efektīvas un nesasniegtu izvirzīto mērķi, jo nenodrošinātu minēto prasību vienveidīgu piemērošanu.</p> <p>Latvijas Bankai ir pienākums, ņemot vērā Novēršanas likumā noteikto deleģējumu, noteikt pienākumus finanšu tirgus dalībniekiem. Noteikumu projektā paredzētā regulējuma leģitīmais mērķis ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu, izmantojot finanšu tirgus dalībnieku darbību. Ņemot vērā minēto, Noteikumu projektā paredzētais regulējums ir samērīgs, un regulējuma leģitīmo mērķi nebūtu iespējams sasniegt ar citiem līdzekļiem.</p>
Spēkā stāšanās	<p>Noteikumi stāties spēkā 2025. gada 1. janvārī, zaudējot spēku Noteikumiem Nr. 148.</p>

Ietekme uz Latvijas Bankas budžetu	Noteikumu projekts neietekmē Latvijas Bankas budžeta ieņēmumus un izdevumus.
Administratīvā sloga un izmaksu novērtējums (tirgus dalībniekiem)	Noteikumu projektā paredzētās prasības nerada papildu administratīvo slogu finanšu tirgus dalībniekiem, jo ietver jau šobrīd spēkā esošas prasības, atsevišķas prasības padarot mazāk stingras (Noteikumu projekts paredz prasību retāk veikt iekšējās kontroles sistēmas neatkarīgu ārējo auditu).
Saistītie dokumenti	<ol style="list-style-type: none"> 1. Novēršanas likums. 2. Noteikumi Nr. 148. 3. Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2021. gada 12. janvāra normatīvie noteikumi Nr. 5 "Klientu izpētes, klientu padziļinātās izpētes un riska skaitliskā novērtējuma sistēmas izveides un informācijas tehnoloģiju prasību normatīvie noteikumi".
Saskaņošana ar Eiropas Centrālo banku	Nav nepieciešama.
Saskaņošana ar citām publiskām un privātām personām	<p>Noteikumu projekts 2024. gada 9. oktobrī tika publicēts Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļas "Tiesību akti" apakšsadaļā "Sabiedrības līdzdalība", aicinot priekšlikumus iesniegt līdz 2024. gada 23. oktobrim.</p> <p>Vienlaikus par Noteikumu projektu un notiekošo sabiedrības līdzdalību tika informētas kredītiestādes, licencētas maksājumu iestādes un licencētas elektroniskās naudas iestādes, ieguldījumu brokeru sabiedrības, Latvijas Finanšu nozares asociācija, Latvijas Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas iestāžu asociācija, Latvijas Apdrošinātāju asociācija, Nebanku Finanšu Pakalpojumu Sniedzēju Asociācija, Latvijas Profesionālo Apdrošināšanas brokeru Asociācija, Latvijas Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību savienība, Latvijas Apdrošināšanas brokeru asociācija un Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācija.</p> <p>Pēc sabiedrības līdzdalībai noteiktā termiņa beigām Noteikumu projekts tika iesniegts izskatīšanai Latvijas Bankas konsultatīvās finanšu tirgus padomes sēdē.</p>
Saskaņošanas rezultāti	<p>Sabiedrības līdzdalības rezultātā tika saņemti priekšlikumi no Latvijas Finanšu nozares asociācijas, un to apkopojums ir pievienots anotācijas pielikumā.</p> <p>Noteikumu projekts 2024. gada 13. novembrī tika izskatīts Latvijas Bankas konsultatīvās finanšu tirgus padomes sēdē, atbalstot Noteikumu projekta iesniegšanu apstiprināšanai Latvijas Bankas padomē.</p> <p>Izskatīšanas laikā Latvijas Finanšu nozares asociācijas pārstāvis norādīja, ka nesaskata, ka FATF (<i>Financial Action Task Force</i>) rekomendētu regulāru periodisku ārējo auditu, kā norādīts Noteikumu projekta 3. punktā. Latvijas</p>

	Finanšu nozares asociācijas pārstāvja viedoklis tika pieņemts zināšanai.
--	--

Sabiedrības līdzdalības laikā saņemto priekšlikumu par Latvijas Bankas noteikumu projektu "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas neatkarīga ārējā audita veikšanas noteikumi" apkopojums

Nr. p. k.	Sabiedrības līdzdalībai nodotā projekta redakcija (konkrētā punkta redakcija)	Izteiktais iebildums (priekšlikums) par projekta konkrēto punktu, norādot sabiedrības pārstāvi	Latvijas Bankas viedoklis par izteikto iebildumu (priekšlikumu) un norāde, vai tas ņemts vērā
1.	<p>3. Iestāde nodrošina iekšējās kontroles sistēmas neatkarīgu ārējo auditu, ievērojot šādu regularitāti:</p> <p>3.1. ne retāk kā reizi piecos gados, ja iestādei piemīt zems noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risks (turpmāk – NILLTPF risks);</p> <p>3.2. ne retāk kā reizi četros gados, ja iestādei piemīt vidēji zems NILLTPF risks;</p> <p>3.3. ne retāk kā reizi trijos gados, ja iestādei piemīt vidēji augsts NILLTPF risks;</p> <p>3.4. ne retāk kā reizi divos gados, ja iestādei piemīt augsts NILLTPF risks.</p>	<p>Finanšu nozares asociācija norāda, ka tā aicina apsvērt noteikt nevis noteiktu regularitāti pārbaudēm, bet tiesības Latvijas Bankai noteiktos gadījumos (piemēram, pēc Latvijas Bankas veiktās pilnās pārbaudes, lai veiktu neatkarīgu pārbaudi par trūkuma novēršanas plāna ieviešanu, ja bija konstatēti pārbaudē kādi būtiski pārkāpumi (iespējams, kad piemērots sods), vai gadījumos, kad iestādei piemīt augsts/ļoti augsts risks, u.c. faktori) [noteikt pienākumu veikt pārbaudi].</p> <p>Finanšu nozares asociācija norāda, ka pašlaik ir pilnībā cita situācija, citi riski, ka tas bija, kad ieviesa esošo (obligātu pienākumu ar konkrētu regularitāti) pieeju. Pieeja, kas nosaka obligātu pienākumu ar kaut kādu regularitāti veikt neatkarīgo pārbaudi, Finanšu nozares asociācijas ieskatā pēc būtības ir zaudējusi savu</p>	<p>Nav ņemts vērā.</p> <p>Norādām, ka neatkarīgu ārējo auditu paredz arī starptautiskie standarti, piemēram, FATF (<i>Financial Action Task Force</i>) rekomendācijas. FATF rekomendāciju skaidrojošā piezīme par 18. rekomendāciju* paredz neatkarīgu ārējo auditu kā iekšējās kontroles sistēmas sastāvdaļu. Arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija direktīvas (ES) 2015/849 par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes regulu (ES) Nr. 684/2012 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2005/60/EK un Komisijas direktīvu 2006/70/EK 8. pants paredz ārējā audita funkciju, ja tas atbilst atbildīgā subjekta (tas ir, arī iestādes) lielumam un saimnieciskajai darbībai. Līdz ar to neatkarīgu ārējo auditu kā iekšējās kontroles sistēmas elementu paredz arī</p>

* [FATF Recommendations 2012.pdf.coredownload.inline.pdf](#)

		<p>sākotnējo jēgu. Līdz ar to rodoties jautājums, vai šāda prasība ir samērīga (līdzīgi, kā tagad bankas pārskata pieeju attiecībā pret saviem klientiem), pie tam ņemot vērā, ka šādas pārbaudes ir arī salīdzinoši dārgas un vietējā tirgū zināšanas (attiecīgi pakalpojums) ir salīdzinoši ierobežotas.</p>	<p>Novēršanas likuma 7. pants, kurā ir noteikts, ka Novēršanas likuma subjekts pats izveido iekšējās kontroles sistēmu, turklāt tā ir regulāri jāuzlabo nolūkā nodrošināt tās efektivitāti un atbilstību riskiem. Ņemot vērā, ka neatkarīga ārējā audita veikšana ir viens no riska kontroles veidiem, tai jābūt ar riskam atbilstošu periodiskumu.</p> <p>Norādām, ka Noteikumu projekta 3. punkts paredz retāku periodiskumu, kādā finanšu tirgus dalībniekiem jāveic neatkarīgs ārējais audits, salīdzinājumā ar Noteikumos Nr. 148 noteikto periodiskumu, līdz ar to Noteikumu projekts mazina iestāžu izmaksas un ir tām labvēlīgāks. Uzsveram, ka iestādei ir pienākums pastāvīgi nodrošināt un uzturēt efektīvu un atbilstošu iekšējās kontroles sistēmu. Latvijas Banka savas kompetences ietvaros veic pasākumus, lai to pārbaudītu.</p> <p>Papildus norādām, ka Noteikumu projekta 13. punkts jau paredz, ka iestāde var vienoties ar Latvijas Banku par jauna iekšējās kontroles sistēmas neatkarīga ārējā audita vai Latvijas Bankas pārbaudes neveikšanu tajā daļā, kurā pēc iepriekšējā iekšējās kontroles sistēmas neatkarīga ārējā audita vai Latvijas Bankas klātienes vai neklātienes pārbaudes atsevišķie pasākumi vai rekomendācijas vēl tiek īstenotas.</p>
--	--	--	--